

Передплата

на „РУСЛАНА“ вносьть:
з Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тиждень 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Щодняне число по 10 сот.

РУСЛАНА

„Виреш ми очи і душу ми виреш; а не возьмеш мизости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.“ — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Входить у Львові що дня
крім неділі і руских свят
о 5½ год. пополудні.

Редакция, адміністрация і
експедиция „Руслана“ при ул.
Оссолінських ч. II. (партер)
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диция місцева в Агенції
Соколовского в пасажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.

Рекламації неопечатані в
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають-
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в „Надіславім“ 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Політика укр.-руського парла- ментарного клубу.

(Конець).

Непоследовність в парламентній тактиці руского клубу, про яку ми вчера писали, викликала остру критику якраз з боку сторонництва соціал-демократичного, з котрим руский клуб стояв в таких близьких зносинах. Обговорюючи заяву руского клубу з нагоди замкнення держ. ради, ми навели голос „Землі і Волі“, про політику руск. клубу в останній сесії, про зближенє его до Слав. Союзу і про участь в обструкції, лишаючи собі на пізніше обговоренє політики руск. клубу, що ми тепер в кількох числах ринили.

Отсе довело народно-демокр. орган до великого роздратованя і він накинув ся з питомою ему заїлостю на „Руслана“, підсуваючи „Русланови“, начеб він „вибрав ся в полемічний похід виключно на те, щоби „зігнати злість“, яку орган п. Барвіньского має властиво на цілий світ“. Є се очи видно пуста балачка „Діла“, бо всякий безпристрасний читач признаєть, що наш дневник нігде не виявив того, начеб до кого а тим менше до цілого світа мав злість і на нікім її не „зганяє“, а предметово і спойміно оцінює політичні справи. Навпаки кожний се бачить, з якою пристрастю і заїлостю накидає ся „Діло“ на „Руслана“, яким простаковатим тоном послугує ся в недостатчі річезих аргументів. Ось і тепер „Руслан“ в очах „Діла“ не в нічим иншим, лише з „Землею і Волею“ і з „Галичанином“ „приємна трійця інтри-

гантів“, коли се річ ноторична, що „Руслан“ все і всюди йшо на розріз з обидвома назвними органами, а навпаки „Діло“ було нераз їх спільником і помічником (просимо лише переглянути річники „Діла“!). Ми лише висловлювали і висловлюємо предметово наші поміченя і погляди про політ. права, отже і про політику руского клубу і з дневникарського і народного обовязку ми маємо до сего повне право.

А коли „Діло“ хоче найти інтригантів, нехай глядить у власнім своїм таборі і серед его союзників, нехай собі пригадає, що нераз писав у „Н. Л. Вістнику“ або в „Раді“ про руский клуб, про его предсідників або членів парлам. комісії п. Лозинський.

А як висловлювали ся про клуб і его президию радикальні послы на вічах, де доводили до ухвал недовіря президії і до візвань, щоби радикальні послы виступили. Чиж на останку приневолюване буков. руских послів до голосованя за внесенем д-ра Шустершича не було радикального інтригою, щоби позбутися з клубу тих послів, котрих відтак а особливо п. Василька і в „Ділі“ і в „Раді“ обкидували болотом ті панове, що сьміють тепер „Руслана“ зачисляти до інтригантів.

Нехай дальше „Діло“ вкаже нам за цілі два роки встанованя укр.-руського клубу хочси одну статю з Руслана, котра би таким способом відзивала ся про руский клуб, як недавний ще член того клубу др. Трильовский в „Хлопській Правді“. Вправді „Діло“ тепер віднекує ся его (бо его виключено, а п. Лозинський впевняє, що він сам виступив), але й виступивші послы буков. рускі не відзивали ся про

руск. клуб мимо поганих на них нападів в „Ділі“ і в „Раді“ таким способом, як се робить Тр—ий в „Хлопській Правді“, а варто се собі зятимити:

„В послідних днях, пише він, перед замкненєм держ. ради укр. клуб пішов на кзнець по розум і предложив багато наглих внесень, щоби при тій нагоді і для себе дешо виторгувати. Клуб поручив навіть великому політикови Колесі (котрий будучи професором Бог зна по що покинув університет і у Відні прокидає ся дипломатом), вести з „Слав. Союзом“ переговори. Опізнивши ся однак з обструкційною тактикою і із зближенєм до „Слав. Союзу“, Русини в парламеції тільки осьмішили ся. Колиб Русини з укр. клубу дійсно хотіли були нимусити від иравительства шонебудь доброго для руского населеня, то най би були се робили тоді, коли розходило ся о угоду з Угорщиною, або в марці с. р., коли Австрія потребувала рекрутів на війну з Сербією. А коли рішав ся новий закон про пошести худоби, що видав руске населенє прямо в повну власть старостів, чому тоді пп. Романчуки і К. Левицькі не робили обструкції? І тепер они сьміють ще в „Свободі“ притворяти ся патриотами, що старости не будуть могли карати до 1000 корон, тільки до 600 К. Слаба потіха!“

А вжеж таки „Діло“ не випре ся сего, мов би то „Земля і Воля“ не була близше споріднена з его сторонництвом, як з „Русланом“ і не зможе сказати, щоби безосовні були ось ті замітки соц.-дем. часописи про тактику укр. клубу:

„Може ніколи ще не виразила ся так ясно і яскраво ся хаотичність та непорядність, а разом з тим невмілість веденя боротьби україн-

М. Сл...

Злидні.

Оповіданє з минулого.

Зима. Вечір.

У хаті, що стояла край села, тихо і темно. Єі бідні населенці, підперши голови руками, сидять задумані. У хаті зимно, нетоплено. Не мають защо купити світла. Перед хвилною нещаслива мати дала дітям на вечеру по кусничков розмоченого сухаря і положила спати, а сама сїла та плаче над їх та своєю долею. Єі чоловік, бідний панський підданий, сидить із нею край стола і думає невеселу думку.

— Пішов би ти, Іване в вільній хвилі заробити дешо для дітий! — перебила тишину жінка. Вжеж не мерти нам з голоду, а пан певно нічим не допоможе.

— Та у мене се і з думки не сходять — відповідає Іван — але нема де. Тут на селі роботи ніякої нема. Йти до міста не можна. Пан сердив би ся.

— Так пішов би бодай у ліс назбирати якого хворосту. Половину приніс би до дому, а половину продав би та купив хліба!

— Та бо не можна! Ліс панський!

— Що не можна?! Як не можна?! А з голоду мерти можна? Що?... Ось і тепер: Метелиця така, що Господи. Користай з хвилі! Іди, таж ти якийсь батько своїм дітям.

Іван почав збирати ся в дорогу. Видобув

свій старий кожух, підперезав ся і почав глядіти мотуза.

Аж ось стукнув хтось у вікно.

Се був его сусід, Семен, такий бідак, як і він. Він вибирав ся також у ліс і прийшов кликати і его.

Іван попросив его до хати, щоби заждав, аж найде мотуза.

Небавом найшов. Порадили ся відтак, в котру сторону ліса йти, перехрестили ся перед образами і вийшли з хати.

Ліс, до котрого вибрали ся, був недалеко, але все таки на доброй півгодини ходу. По дорозі зайшли наші знакомі до коршми і жид-арендар обіцяв від них купити дрова. Вже на той рахунок випили они по чарці, закусили на пів вогнилим оселедцем і вийшли.

Дорога вела через ріку, кладка була з того боку села, але наші не журили ся тим, бо ріка так замерзла, що можна було безпечно саньми переїхати, не то перейти. Лише в однім місци була полонка, відки люди брали воду. Якраз, коли зближали ся до ріки, перейшла їм дорогу дівчина з водою. Се дуже владувало забобонного Семена і він сьвято повірив, що всеоща стить ся і они приспішили ходу...

* * *

Вийшли до ліса.

Назбирали грубих, а сухих гияляк, повязали мотузом і вже набирали дерево на плечі, коли несподівано надбігло трьох панських гайдуків і закричали не своїми голосами.

Семен сховав ся за грубе дерево і прикучив до землі.

Іван остав ся ні в сих, ні в тих. Здав ся на їх ласку, чи неласку.

Тай завнав їх ласки немало! Потурбували его таки добре, а далі повели до пана:

— Ти крав дерево в лісі? — поспитав пан строго.

— Та я!

— А на що?

— Аби діти не померзли.

— А то так вільно? А чий се ліс?

— Божий, прошу пана!

— Що? Ти ще такий зухвалий!? — Крикнув пан.

— Беріть его! — гукнув гайдукам. За зухвалість дати ему доброго прочухана і замкнуті на добу до ями, а відтак із жінкою робити 6 днів довше, як всі...

Розказ пана сповнено...

А Семен втік тимчасом із деревом до дому. Він довідав ся, що се жид, щоби піддобрити ся панови, зрадив їх. Пан вислав сейчас до ліса гайдуків. Его не побачили, то і думали, що він вернув ся.

На другий день вечір пустили Івана і він нічого не ївши, ні пивши вертав до дому.

ського клубу з правительством, як підчас останньої сесії парламенту. Кождий, хто слідив за перебігом парламентарних подій останніх днів, зрозуміє, що таке поступоване може мати лише там місце, де нема ясно витиченої цілі та ніякої методи в боротьбі. Звідси се осцільоване між одною групою а другою, се перекидане з одного боку на другий, яке викликає лише суперечність у власних змаганнях і остаточно веде до цілковитого переченя. Кінцевим результатом являється упокорене і погорда. І коли так дальше піде, то сею методою боротьби клуб не лише що не досягне ніяких позитивних результатів, але утратить се значіне, яке виробляла доси його чисельність.

Останній маніфест, у яким український клуб старається пояснити чи оправдати своє становище супроти недавніх подій у парламенті, є, лише баламутним виразом баламутних діл. Клуб заявляє себе вірним прихильником парламенту, який вийшов з загальних виборів, а мимо того стає ся по стороні обструкції, щоби розбити парламент і зробити його неспосібним до праці. Певна річ, що тут ізза самої обструкції не можна робити нікому закиду, коли вона являється неминучою і провадить до цілі. Та сим разом було инакше. Обструкція була тут лише інтригою, яка в результаті мала дати вислід не загальної але часто особистої натури*) Саме поступоване обструкціоністів найліпше показувало, до чого все те йде. Вони навіть не були в силі видержати тих гордых, певних себе поз, хоч з початку так горойжали ся і радо булиб скінчили цілковитою капітуляцією, колиб лише ексц. Біверт був трохи згляднійшим і позволив їм вратувати честь. Але ексц. Біверт показав лише свою великопаньську натуру і зробив лише те, що звичайно роблять в Австрії нездарні та непродуктивні премієри. Замкнув парламент, полишаючи в перспективі грізбу §-фу 14.

А дальше „Земля і Воля“ обговорює, чи укр. клуб повинен був робити обструкцію і доходить до такого висновку:

„Чи український клуб був в праві лучити ся з обструкцією? В згаданім маніфесті містяться дальше заява, що клуб в обороні українського народу і в інтересі удержання народного парламенту рішив хопити ся найострійших средств. Що розуміє клуб під найострійшими средствами? Чи ті, які придумав Шустершиц? Коли так, то на се можна би відповісти, що в теперішнім регуляміні правительство має на се дуже добре средство і що воно не заважає ся ужити його, щоби не вигідний собі парламент зблямувати і скомпромітувати.

„І правду каже маніфест, голосячи:

„Щоби забезпечити собі існуванє і рівночасно укрітити свою систему в національно-політичних справах, правительство супроти парламенту, який вийшов із загального голосованя, заняло становище, яке виразно має на меті обнизити значіне парламенту в державнім житю“. Як бачимо, український клуб не був на стільки сліпий, щоби не добачити замірів правительства. Що парламент не все є на руку правительству, особливо там, де стає до нього в острій опозиції, се знає кождий з членів. Усі знають, що „правительство намагає ся всяку вину, навіть за те, що спричинила його власна політична нездарність, звалити на парламент“. Що правительство не змінить своєї тактики і кождий хибний крок противників використовує до своїх цілей, се не улягає ціякому сумнівови. Але се не перешкаджає обструкціоністам достарчити правительству средств до знищення парламенту. Чи можна бути вдячним обструкціоністам, а разом з ними і українському клубови за те, що спричинили замкненє сесії та перерви і відволоки в безконечність справ незвичайно важних, які мали прийти під обради парламенту, про се дуже сумніваємо ся.

„Впрочім самі члени українського клубу помагали баронови Бівертови, коли була справа босаньського банку з комісією. Тоді члени укра-

*) Се признали на ріжних пбсольських вічах тепер відбутих у Чехів і Словінців самі провідники обструкції, що їм розходило ся лише о повалене бар. Біверта, щоби відтак до міністерства впровадити своїх представників. — Ред. Руслана.

їнського клубу вратувала барона Біверта, хотіи положене українського народу значно погіршило ся з утворенєм кабінету Біверта і хотіи Галичину видано на поталу володарям краю, зглядно польському колу.

„Чомуж тоді, коли була пора повалити Біверта, вратували його, а тоді, коли ходило про закони, для народа коначні, не допустили до ухваленя тих законів?“

Отак відноситься до укр.-руського клубу близка народ.-дем. сторонництво „Земля і Воля“, орган сторонництва, на котре особливо радикальне крило укр. рус. клубу поклало великі надії, числило на його поміч.

Отсе також оден доказ більше, як укр.-руський клуб перечислив ся в своїх надіях на німецьких поступовців і социал-демократів.

Зрозуміти похибки, се перший крок до поправи і се повинні зрозуміти керманічі рускої політики, що й в осени колиб дійшло до обнови кабінету, до уступленя бар. Біверта і урухомленя держ. ради, тоді виграють на сім лише христ. суспільники, а з ними Чехи, полуд. Славяни, а також польске коле, а не Русини, наколи будуть кидати ся туди, де є парлам. меншість. Німецькі поступовці намагають ся всіми силами удержати кабінет бар. Біверта, щоби не прийшов на його місце кабінет Війскірхнера, до чого с орше, чи пізнійше прийде. Христ. суспільне сторонництво має перед собою будучину і ще відиграє важну роль в дальшій конституційнім розвитку Австро-Угорщини. Се повинен тямити укр.-руський клуб і відповідно тому примітити парламентарну тактику, не відступаючи від свого засадничого становища.

Зїзд в справі унії на Велеграді.

На Велеграді, на Моравії, відбув ся в останніх днях липця і перших серпня, четвертий зїзд в справі церковної унії. Гадкою зєднєнє східної церкви з Римом займають ся уже не від нині церковні достойники, а в Австрії пособляв сій ідеї особливо пок. єпископ дяковарський Штротмаєр, а тепер також его ученик, архієпископ в Сєраві Штадлер. Сій справі був також присвячений IV. зїзд на Велеграді.

Покровителями зїзду були архієп. князь оломудський др. Бавєр і митрополит гр. Шептицький. На зїзд прибуло около 200 учасників, переважно свьященіки і богослови з слав. країв Австро-Угорщини, з Польского королівства і з України та з Балканських країв. Зїзд відкрив Августинець і церковний письменник Пальмієрі, а проводив ему кромєрижський пралат і посол др. Стоян. В секціях зїзду висловлювали многі бесідники надію, що поведе ся вирівнати і пояснити догматичні ріжницї, які ставали перепорою злуці східних церков з Римом. Такі надії висловлювали також православні свьященіки з Росії і наверхнені до унії, котрі на велику втіху обох князів Церкви явили ся на зїзді. З російських духовних явив ся гр. Сипягін, що прийняв католицизм. Прибули також російський приходник берлінської амбасади др. Олексеї Мальцев і приходник др. Гекєн, котрих зїзд повитав з одушевленєм і їх промови за унією.

Найважійшою між працями секцій, котрі занимали ся головню богословськими спірними питаннями, була іменно справа засновин Кирило-Методіївської Академії на Велеграді, яка має бути утворена на взір німецького товариства Герреса. Академія буде складати ся з трьох відділів: 1) відділу для пособлюваня богословським наукам в катол. славянських краях, 2) міжнародного відділу для питань східної церкви і 3) з відділу для славянських церковно-історичних праць про Велеград, про розвиток славянської літургії, про славянську апостольську історію ітп.

Члени Академії можуть бути: помічні (святські), звичайні (богослови) і почесні. Головним осідком має бути Велеград з філіями в Празі і у Львові та інших славянських містах. Зада-

чею Академії буде: видавати діла, пособляти жерельним студиям, заводити курси для східних церковних питань, і оснувати бібліотеку і печатню у Велеграді. У Велеграді мають молоді свьященіки і монахи виучувати справи Церкви східної. Відкрите Академії назначено на 1910 рік яко 1025-літні роковини смерти св. Методія, а про се має бути видана відозва до всего славянського свята. Плян засновин виробив словінський богослов з Любляни др. Грївець а зїзд се одобрил. Виконаве его поручено окремому комітєтови.

В розправі зазначив особливо митрополит гр. Шептицький, що цілї зїзду має чисто церковні справи на бачности і не має нічого спільного із панславистичними змаганнями. Зїзд вислав телеграму до Апост. Столиці з просьбою о благословенє, а подякою висловленою зібраним закрав митрополит сей зїзд.

Політичний огляд.

Заграниця.

Недавно ще здавало ся, що кретійска справа буде поладжена мирною дорогою, а тимчасом в останніх часах положене заострило ся так дуже, що війну між Грецією а Туреччиною вважають майже неминучою. В Туреччині воєнний запал росте з кождим днем, а особливо людність Малої Азії пре до війни, відбувають ся там народні віча, на яких учасники ухвалюють протести проти прилуки Крети до Греції, критикують сильно становище опікунчих держав, заявляючи, що не стерплять довше вмішуваня до турецьких внутрішних справ. Учасники одного такого бурливого віча, що відбуло ся в Монастири, зажадали навіть від великого везира виясненя в справі Крети. Відповідь везира, який заявив, що зробить все можливе, щоби не допустити до прилуки Крети, успокоїла трохи учасників віча.

Великий воєнний запал в Туреччині можна пояснити легко почутєм своєї сили. Турецька армія находить ся тепер в незвичайно кориснім стані, підчас коли Греція є до війни майже не-приготована. В дипломатичних кругах вважають положене вельми грізним, особливо з сего згяду, що Туреччина з поминенєм держав звернула ся з конкретними домаганнями до Греції. Депеші донесли вже про те, що Туреччина вручила Греції ноту в справі Крети. Президент Ралліс застеріг собі час на відповідь, а крім сего Греція звернула ся в тій справі до держав. Обавляють ся, що Туреччина під напором публичної опінії буде мусіла розпочати воєнні кроки, хоч в кругах Порти заявляють, що навіть зірване дипломатичних зносин не є ще виповідженєм війни, а впрочім Порта має ще досить способів на удержанє в карбах публичної опінії.

Турецька фльота, яка моглаб вирушити до Крети, причалила до берега в Смирні. Як кажуть, європейські опікунчі держави приготавлиють зі сторони „demaiche“ в цілі, щоби не допустити сеї фльоти до Крети, а крім сего рішили розпочати рішучу акцію, яка містять ся в трьох точках: 1. Держави жадають, щоби Туреччина покинула воєнні кроки згядом Греції; 2. Повідомяють людність Крети, що не допустять до вивішевя грецького прапора; 3. звивають грецке правительство, щоби вичеркнуло з військової лісти тих офіцірів, які служать в кретійській армії.

Після проєкту одной з європейських держав кретійську справу повинно віддати ся до рішеня міжнародному розємному суду в Гааї.

Просимо відховити передплату.

Новинки.

— Календар. Ві второк: руско-кат.: Прохора, Інокент.; римо-кат.: Лаврентія. — В середу: руско-кат.: Калиника м.; римо-кат.: Зузани діви.

— В Скородохах нових, рогатинського повіта — як нам доносять — відбуло ся вчєра отво-

